אשר ילר את האדם בחכמה. בתנחומא "ויברא אלהים את האדם" מלאכי יוה"כ (תהלים לא): שאתם יפתח. אחד מהם מן המלאים כגון הלב או הכרס או המעים: או אם יסתם אחד מהם. מן הנקבים הפתוחים כגון הפה או החוטם או פי הטבעת. "יפתח" קאי אחלאים תורה אור "יסתם" קאי אנקבים: קצירי. חולים: רופא כל בשר. כנגד היליאה שהיא רפואת כל הגוף: ומפליא לעשות. כנגד שהגוף חלול כמו נאד והנאד הזה אם יש בו נקב אין הרוח עומד בתוכו והקב"ה ברא את האדם בחכמה וברא בו נקבים הרבה ואטע"כ הרוח בתוכו כל ימי חייו וזו היא פליאה וחכמה: והא מטתי שלמה. שלא יהא פסול ולשון בזרעי: לשכוי. תרגול לאיכא דוכתא דקרו לתרגול שכוי כדאמרינן בר"ה (דף כו.): הכי גרסי' אילימא כשם שמברך על הטובה הטוב והמטיב כך מברך על הרעה הטוב והמטיב והתנן בשורות טובות הטוב והמטיב ומשמעות רעות אומר ברוך דיין האמת: לקבולינהו בשמחה. לברך על מדת פורענות בלבב שלם: אלהים. לשון דיין כמו עד האלהים יבא דבר שניהם (שמות כב): ובא בדברא. ולן בשדה: הוה בהדיה תרגולא. להקיטו משכנתו: ככל

[גיכסת הרי"ף ובאמ"ש חלוים ועי' כ"י וד"מ]

[פירושו תמצא ברש"י לעיל מז. ד"ה אילו]

[לעיל נט.וש"נ]

מפליא לעשות. משום דאמרינן בב"ר "כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלהים לבדך אדם עושה נאד אפילו יש בו נקב אחד מלא מחט סדקית הרוח יוצא ואינו יכול לעמוד בו (ריין) והקב"ה ברא נקבים נקבים באדם ושומר הרוח שהיו יוצא ממנו: **רבי** שמעון קול תרגולא אומר ברוך שנתן לשכוי בינה להבחין. והוא הדין אפילו כי לא שמע דאין ברכה זו אלא להבחנה על האמת התורה שתרגול מבחין והוא נהנה מן האור: **רבי** פרנס סודרא על ריסיה. וה"ה לכל כובע ולכל כסוי ודוקא כשנהנה אבל אם אינו נהנה כגון שהוא שוכב על מטתו לא יברך לא זו ולא מלבים ערומים ולא ברכות כיוצא בהן כיון שלא נהנה כדמשמע בפרק שלישי דמגילה (דף כד:) גבי מי שלא רחה מאורות מימיו דכולי עלמא בפי שיהנה מן האורה: **אשר** קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין. כיון דתחלת הנחתו בזרועו יש לברך "להניח" אבל בשל ראש מברך "על מצות" ולא "להניח" שכבר הניחו "והניח אחד מהם ובפ' הקומץ (מנחות לו. ופס) אמר לא שם מברך אחת שם מברך שתים" דעל שתי התפילין קאמר דמברך ברכה אחת על שתיהן בלא שם בינתיים, ודוחק לומר דלא הוצרכו שתי ברכות "להניח" ועל מצות "לא כשסח" ועבר עבירה, לכן פר"ח דעל של ראש שהיא גמר מצוה ועיקר דיש בה ד' בתים "ושיין מברך "על מצות", אבל שם חוזר ומברך שתים על של ראש וכן בשימושא רבא דגאונים, ולפר"ת גבי שם מברך שתים אם יניח של ראש לבד דאין מעכבין זה את זה מברך שתים על של ראש בלבד ומה שלא הזכיר הגמ' "על של ראש בלבד מברך שתים" לפי שאין רגילות כלל להניח זה בלא זה דתפילין בי בר חבו שכיחי (נ"מ ד' כפ:) וכן פי' רביו תם בתשובותיו וכן רביו אלחנן בסדר תקון תפלה שלו כתב כן: וכל

[ב] נמ' לעמוד לפניך. כ"כ לפי' שפה ר': [ג] שם ותן חלקי כו'. נ"ב זו היא תוספת של ר"ע גאון:

מעפעפי ויהי רצון מלפניך ה' אלהי שתרגילני בתורתך ודבקני במצותיך ואל תביאני לא לידי חטא ולא לידי עון ולא לידי נסיון ולא לידי בזיון וכוף את יצרי להשתעבד לך ורחקני מאדם רע ומחבר רע ודבקני ביצר טוב ובחבר טוב בעולמך ותנני היום ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ותגמלני חסדים טובים ברוך אתה ה' גומל חסדים טובים לעמו ישראל": חייב אדם לברך כו': מאי "חייב לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" אילימא כשם שמברך על הטובה "הטוב והמטיב" כך מברך על הרעה "הטוב והמטיב" והתנן [על בשורות טובות אומר הטוב והמטיב על בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת] אמר רבא לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה אמר ר' אחא משום ר' לוי מאי קרא: חסד ומשפט אשירה ואם משפט אשירה רבי שמואל בר נחמני אמר אמר קרא: כה' אהלל דבר באלהים אהלל דבר, בה' אהלל דבר זו מדה טובה, באלהים אהלל דבר זו מדת פורענות, רבי תנחום אמר אמר קרא: כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא ורבנן אמרי אמר קרא: ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך אמר רב חונא אמר רב משום רבי מאיר וכן תנא משמיה דר' עקיבא: לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד כי הא דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא מטא לההיא מתא בעא אושפיזא לא יהבי ליה אמר כל דעביד רחמנא לטב אזל ובת בדברא והוה בהדיה תרנגולא וחמרא ושרגא אתא זיקא כבייה לשרגא אתא שונרא אכליה לתרנגולא אתא אריה אכליה לחמרא אמר כל דעביד רחמנא לטב ביה בליליא אתא גייסא שבייה למתא אמר להו לאו אמרי לכו כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכל

[באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר כך מיקמא בקרא וכן בכל אלפס בסמיק על נכון]

[הגיגים כח.]

הגהות הגר"א

[ב] נמ' לעמוד לפניך. כ"כ לפי' שפה ר': [ג] שם ותן חלקי כו'. נ"ב זו היא תוספת של ר"ע גאון:

מסורת השים

נוש"א/מבנה

ברכות נ"ח

נוש"א/מבנה

מקורות לקבל בטחה בה מדרשות

מבנה

ב מאמרות על ר"הושע מעוט ר"מאיר

בית נוש"א

מעשה עם ר' עקיבא והתמור תרגולא ונר – כל מאי דעבד ר' חמנא = לטב